

Raadsvergadering: 28 mei 2025
Portefeuillehouder(s): P.B. Burgering
Commissie d.d.: 2025
Aantal bijlage(n): 5

Onderwerp:

Voorstel tot het vaststellen van de Verordening stimuleringslening verduurzaming maatschappelijke organisaties Heemkerk 2025.

Voorgesteld besluit

1. de 'Verordening stimuleringslening verduurzaming maatschappelijke organisaties Heemkerk 2025' vast te stellen;
2. een kapitaalstorting van € 500.000,- in het fonds Stimuleringsregeling maatschappelijke organisaties bij de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) te doen.

Geheimhouding

Het besluit is openbaar.

Planning

College: 8 april 2025
Commissie RWK: 15 mei 2025
Raad: 28 mei 2025

Inleiding

Om klimaatverandering tegen te gaan, is het cruciaal om het energieverbruik te verminderen, niet alleen bij huishoudens, maar ook binnen maatschappelijk vastgoed, zoals sportverenigingen en andere maatschappelijke organisaties. Een duurzaam pand verlaagt niet alleen de energierekening, maar draagt ook bij aan een toekomstbestendige exploitatie van deze instellingen. Dit is van groot belang voor de leefbaarheid van onze gemeente. Maatschappelijke organisaties spelen een essentiële rol in de samenleving. Ze bieden zorg en dienstverlening en zijn onmisbaar in het dagelijks leven. Nederland streeft naar een overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energie, en om deze transitie te versnellen, biedt de overheid verschillende subsidiemogelijkheden aan.

Beperkte financiële mogelijkheden

Er zijn subsidies beschikbaar voor maatschappelijke instellingen, maar deze zijn niet altijd toereikend. Deze lening is daar een goede aanvulling op. Maatschappelijke organisaties worden ook geacht mee te gaan in de energietransitie, terwijl hun toegang tot financiële steun beperkt is, geen maatwerk mogelijk is of erg kostbaar voor de verenigingen. Ondanks de stabilisatie van de energieprijzen betalen sportverenigingen, dorpshuizen en andere maatschappelijke organisaties met slecht geïsoleerde panden nog steeds een aanzienlijk deel van hun budget aan energiekosten. Hoewel dit momenteel slechts in enkele gevallen tot acute financiële problemen leidt, is de verwachting dat meer organisaties in de toekomst met financiële moeilijkheden te maken krijgen als de energieprijzen opnieuw stijgen.

Een duurzame oplossing

Door de beperkte financiële middelen van de gemeente is het niet mogelijk om subsidies te verstrekken aan deze doelgroep. Het verhogen van contributies en lidmaatschappen zou een oplossing kunnen zijn, maar dat raakt direct de inwoners, vooral de minder bedeelden en maakt de financiële problemen van maatschappelijke organisaties minder inzichtelijk. Om te voorkomen dat steeds meer organisaties in 'energiearmoede' belanden, bieden we gratis energieadviezen aan en stellen we een stimuleringslening beschikbaar. Op deze manier ondersteunen we maatschappelijke organisaties bij het verduurzamen van hun panden en dragen we bij aan zowel de klimaatdoelstellingen als een gezonde toekomst voor deze essentiële instellingen.

Toelichting op het voorstel (onderbouwing)

De door de raad vast te stellen 'Verordening stimuleringslening verduurzaming maatschappelijke organisaties Heemskerk 2025' (hierna: de verordening) sluit aan bij de doelen van het vastgestelde Programma Energietransitie (D/2024/625402) en draagt bij aan de gezamenlijke opgave om verduurzaming te bevorderen. Verduurzaming is een gedeelde verantwoordelijkheid, waarbij iedere gebouweigenaar – of het nu gaat om particulieren, verhuurders, verenigingen van eigenaren (VvE), ondernemers of maatschappelijke organisaties – zijn eigen rol heeft. Als overheid hebben wij de taak om deze verduurzamingsstappen te stimuleren en optimaal te faciliteren. Met de verordening wordt het bestaande beleid verder aangevuld en verbreed. Eerder werden al instrumenten zoals de starterslening en de duurzaamheidslening voor inwoners ingevoerd. De stimuleringslening voor maatschappelijke organisaties biedt nu extra ondersteuning om ook deze belangrijke groep te helpen bij hun verduurzamingsinspanningen.

Op grond van artikel 5 van de verordening wijst het college de maatregelen aan waarvoor een lening op grond van de verordening kan worden aangevraagd, en voor welke maatregelen een lening kan worden afgesloten voor uitvoering in eigen beheer. Dit is opgenomen in het op 8 april 2025 door het college – onder voorbehoud van vaststelling van de verordening door de raad - vastgestelde 'Aanwijzingsbesluit maatregelen stimuleringslening verduurzaming maatschappelijke organisaties Heemskerk 2025' (hierna: het aanwijzingsbesluit). Het college kan het aanwijzingsbesluit met maatregelen wijzigen of uitbreiden indien hier behoefte aan is.

Invloed kaders op keuzeruimte

Kaders

- In de 'Omgevingsvisie Heemskerk 2040' (D/2021/351430) is opgenomen dat Heemskerk kiest voor een gezonde leefomgeving en een duurzame ontwikkeling van de gemeente. De gemeente streeft ernaar klimaatneutraal te worden. Een duurzaam Heemskerk is het leidende principe voor de gemeente.
- De 'Transitievisie Warmte Heemskerk (D/2021/350260) bevat de kaderstellende doelen en ambities met betrekking tot het aardgasvrij maken van Heemskerk richting 2050 (met focus op de 1^e periode tot 2030).
- Treasury statuut.

Eerdere besluitvorming door de raad

- Programma Energietransitie (D/2024/625402)
- Verordening starterslening Heemskerk 2023 (D/2022/490182)
- Verordening Duurzaamheidslening gemeente Heemskerk 2024 (D/2023/586329)

Door het college overwogen alternatieven

- De raad niet voorstellen om een verordening vast te stellen, maar dit overlaten aan commerciële marktpartijen. Naar verwachting komen dan minder instellingen in aanmerking voor een lening en zijn de voorwaarden ongunstiger (hogere rente).
- Een subsidieregeling vaststellen waarmee de kosten voor de maatregelen worden betaald. In dat geval is het beschikbare geld 'weg'. Terwijl in het geval van deze verordening door het revolverende karakter het geld van de gemeente blijft en telkens opnieuw kan worden geleend aan andere instellingen.
- Een alternatief is om een hypothecaire lening te verstrekken. Dit is een andere vorm van de (zakelijke) stimuleringsregeling die we kunnen verstrekken aan maatschappelijke organisaties via SVn. De hypothecaire lening is bedoeld voor leningen met een aanzienlijk hoger bedrag. Hierbij is echter het risico groter en de looptijd langer (maximaal 30 jaar). Ook kunnen er minder organisaties gebruikmaken van deze lening. Dit omdat de bedragen die zij kunnen lenen hoger zijn en het fonds dus sneller leeg is.

Regionale samenwerking en couleur locale

Deze verordening is specifiek voor de gemeente Heemskerk. De IJmondgemeenten hebben de verordening niet samen opgesteld.

Risico's

- Mogelijk aarzelen bestuurders van verenigingen om de lening aan te vragen. Om dit risico in te perken kunnen verenigingen gebruikmaken van een adviseur via EcoHeemskerk voor begeleiding en advies.
- Er is een theoretisch risico, dat organisaties niet in staat zijn de lening terug te betalen. Deze risico's zijn beperkt, omdat de uitvoering is ondergebracht bij SVn. Deze organisatie toetst de kredietwaardigheid en toekomstbestendigheid van de aanvragers.
- De afsluitkosten voor de lening zijn relatief hoog vooral bij kleine leningen en bedragen 1% van de lening met een huidig minimum van € 1.400,-. Dit bedrag is vastgesteld door SVn. Dit bedrag is bindend en niet onderhandelbaar. Wij hebben geen invloed op de hoogte van deze kosten. Deze kosten kunnen wel meegefinancierd en hoeven daarom geen drempel te vormen.
- Bij de uitvoering in eigen beheer is het risico dat de maatregel niet vakkundig wordt uitgevoerd. Ook is controle achteraf niet mogelijk. Het geld kan dan niet teruggevorderd worden omdat de lening al is aangegaan. Om dit op te vangen kunnen niet alle maatregelen in eigen beheer worden uitgevoerd en kunnen de instellingen gebruik maken van advies via Duurzaam Bouwloket B.V. of EcoHeemskerk. Daarnaast dient de aanvrager voor maatregelen in eigen beheer een verklaring te ondertekenen, waarin staat dat de gemeente niet aansprakelijk is voor eventuele fouten die zijn gemaakt bij het uitvoeren van de maatregelen, en deze verklaring bij de aanvraag te voegen.

Financiën

Het voorstel is om de deelname in het fonds te maximeren op € 500.000,-. Omdat moeilijk is in te schatten hoeveel en hoe vaak van de regeling gebruik wordt gemaakt, stellen we voor de maximale deelname in 5 gelijke tranches van € 100.000,- in het fonds te storten. Naargelang de behoefte storten we een volgende tranche. Dit op aangeven van en in overleg met SVn. Het percentage voor een lening is wisselend en sluit aan op de variabele kosten die SVn ons in rekening brengt. Ter illustratie voor 2025 betekent dit een percentage van 0,59%. Het fonds heeft een revolverend karakter, wat betekent dat de inkomsten (rente en aflossing) uit de uitstaande geldleningen opnieuw kunnen worden

ingezet.

Met deze regeling stelt de gemeente maatschappelijke organisaties in staat om, ter financiering van maatregelen ter verduurzaming, geldleningen af te sluiten.

Voor de inleg van € 500.000 bij SVn hoeft de gemeente geen aparte financiering aan te trekken. Dit bedrag is op te vangen binnen de reguliere financiering van de gemeente.

Hoewel er geen directe exploitatielasten aan de regeling zelf zijn verbonden, brengt uitvoering van de regeling wel kosten met zich mee:

1. Uitvoeringskosten: SVn rekent kosten voor de uitvoering van deze extra dienst, boven op de vaste jaarlijkse bijdrage die de gemeente al betaalt een aanvullende variabele jaarlijkse vergoeding van 0,59% over de uitstaande schuld (jaarlijks aanpasbaar). Maximaal bedraagt deze vergoeding in 2025 € 2.950,-
2. Advieskosten: Er kan er ondersteuning en advies geboden worden door een adviseur van EcoHeemskerk.

Om deze kosten te financieren worden tot en met 2028 middelen gereserveerd binnen het programma energietransitie vanuit de motie 'pak energiearmoede aan bij de bron'.

Participatie

In 2023 is een enquête gehouden om de impact van stijgende energiekosten op maatschappelijke en publieke organisaties in kaart te brengen. We benadrukten daarbij dat er geen garantie was op financiële steun. De resultaten lieten zien dat de meeste organisaties de in 2022 en 2023 fors gestegen energiekosten nog wel konden opvangen binnen hun exploitatie of vanuit hun reserves. Maar nu de jaren voortschrijden komt er in de accountgesprekken naar voren dat de energiekosten nog steeds stijgen, de reserves op zijn en dat ze deze kosten niet meer kunnen opvangen. In dezelfde gesprekken werd duidelijk dat er bij instellingen behoefte is om de maatregelen in eigen beheer uit te voeren. Dit hebben we toegevoegd aan de regelgeving.

Op basis van deze bevindingen zetten we een stimuleringslening op, zodat instellingen kunnen investeren in energiebesparende maatregelen.

Communicatie

- Het besluit is openbaar.
- Nadat de gemeenteraad de verordening heeft vastgesteld vindt officiële bekendmaking plaats van zowel de verordening als het aanwijzingsbesluit.
- De verordening en het aanwijzingsbesluit worden gepubliceerd op www.overheid.nl.
- We stellen de beheerders van het maatschappelijk vastgoed en de besturen van (sport)verenigingen in Heemskerk op de hoogte van de regelgeving. Dit doen wij door een nieuwsbericht op te stellen en dit te delen via onder andere social media.

Uitvoering

Om de verordening uit te voeren is personele inzet nodig. De inschatting is gemaakt dat dit met de huidige bezetting kan worden gedaan. Na 2 jaar, tenzij het plafond eerder is bereikt, wordt de werking van de maatregel geëvalueerd. Hierover wordt de raad geïnformeerd.

Bijlage(n)

- Verordening stimuleringslening verduurzaming maatschappelijke organisaties Heemskerk 2025 (D/2024/672143)
- Aanwijzingsbesluit maatregelen stimuleringslening verduurzaming maatschappelijke organisaties Heemskerk 2025 (D/2025/709374)
- Verklaring uitvoering in eigen beheer (D/2025/16654)
- Bekendmaking verordening (D/2025/707653)
- Bekendmaking aanwijzingsbesluit (D/2025/709385)

Heemskerk, 28 mei 2025

Burgemeester en wethouders van Heemskerk,

de secretaris,

de burgemeester,

De raad van de gemeente Heemskerk besluit;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 8 april 2025;

gezien het advies van de commissie RWK d.d. 15 mei 2025;

gelet op het bepaalde in artikel 147 en 149 van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

1. de 'Verordening stimuleringslening verduurzaming maatschappelijke organisaties Heemkerk 2025' vast te stellen;
2. een kapitaalstorting van € 500.000,- in het fonds Stimuleringsregeling maatschappelijke organisaties bij de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) te doen.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente
Heemskerk in zijn openbare vergadering van
28 mei 2025

de raad voornoemd,

W.J. Vrolijk-Gevaert
de griffier,

A.H.J.J. Luijten
de voorzitter,